

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara

Diplomová práce

CESTA

RICHARD FAHRNER

Plzeň 2022

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara

Katedra výtvarného umění

Studijní program Výtvarná umění

Studijní obor Sochařství

Specializace Socha a prostor

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara

Studijní program Výtvarná umění

Studijní obor Sochařství

Specializace Socha a prostor

Diplomová práce

CESTA

Richard Fahrner

Vedoucí práce: Doc. MgA. Benedikt Tolar

Katedra výtvarného umění

Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara
Západočeské univerzity v Plzni

Plzeň 2022

Prohlašuji, že jsem práci zpracoval samostatně a
použil jen uvedených pramenů a literatury.

Plzeň, Duben 2022

podpis autora

OBSAH

1. MÉ DOSAVADNÍ DÍLO V KONTEXTU SPECIALIZACE	1
2. TÉMA A DŮVOD JEHO VOLBY, CÍL PRÁCE	2
3. PROCES PŘÍPRAVY, PROCES TVORBY	3,4,5
4. POPIS DÍLA, TECHNOLOGICKÁ SPECIFIKA	6,7,8,9
5. PŘÍNOS PRÁCE PRO DANÝ OBOR	10
6. RESUMÉ	11
7. SEZNAM PŘÍLOH	12
8. PŘÍLOHY.....	13,14,15,16,17,18,19,20,21,22,23,24

1. MÉ DOSAVADNÍ DÍLO V KONTEXTU SPECIALIZACE

Oborem sochařství se zabývám již sedm let, tvorbou se však zabývám již mnohem déle. Umělecká tvorba je proces otevírání bran vnitřních skutečností ven, vnějších skutečností dovnitř možná i proto mne vždy tak fascinovala.

V mé tvorbě je patrná práce s hmotou, zvukem, světlem, s přírodními silami (voda, země, vítr), s pozorovatelem, s prostorem, s momentem.

Ve své tvorbě zkoumám a interaguji s principy, které samy o sobě nejsou alfa omega hmoty. Hmotu ve své tvorbě nevnímám jako primární, slouží spíše jako nezbytný prostředek k dosažení cílů.

V současné době mne zajímají interaktivní objekty a zvukové instalace.

Má dosavadní díla mají společnou právě onu interaktivní složku která umožňuje sledujícím dívat se na ni jako ne již hotovou a statickou věc, ale dílo stále se proměňující a reagující.

Divák se začleňuje do procesu a stává se nezbytnou součástí díla

2. TÉMA A DŮVOD JEHO VOLBY, CÍL PRÁCE

Cesta

Toto téma jsem si zvolil jednak pro svůj název který napovídá že i tato diplomová práce je jen úsekem na cestě mé tvorby, jednak z důvodu land artového zaměření. Můj původní záměr bylo vytvořit land art v galerijním prostoru.

Opracovával jsem dubové kmen a snažil se jej tvarovat, nakonec jsem však zjistil že tento způsob není k dosažení mých cílů vhodný. Začal jsem tak zkoumat jiné způsoby, kterými bych mohl přenést krajinu do výstavního prostoru.

V tu dobu jsem zastával názor, že aby se proces přenesení krajiny do výstavního prostoru dal realizovat, je zapotřebí demonstrovat krajinu něčím co se v ní nalézá.

V průběhu hledání vhodného způsobu jsem narazil na zvrát ve kterém jsem zjistil, že abych dosáhl dojmu krajiny v galerijním prostoru, hmotu z krajiny nepotřebuji.

Cíl práce

Cílem práce bylo vytvořit sérii zvukových interaktivních objektů. Objekty jsou tvořeny z materiálů používaných při stavbě, například z trubek PVC a měděné trubky, písek a beton. Hudební objekty jsou napojeny na tlakové pumpy, které umožňují objekty rozehrát. Inspirují se rozvětujícími se organickými tvary, jenž lze najít v přírodě. (Obr.1)

Některé z nich vytvářejí zvuky připomínající melodie lidových alikvótních píšťal, Fujar.

Pozorovatel je přímo zapojen do procesu díla

3. PROCES PŘÍPRAVY, PROCES TVORBY

Proces přípravy

Základním kamenem pro tvorbu těchto polyfonních dechových hudebních objektů je naučit se principy díky kterým je výsledný zvuk slyšet. Jedná se o nauku lidových dechových nástrojů a fyzikálních principů díky kterým jsou objekty schopny vydávat zvuk. (Obr.2)

O této nauce však není mnoho zjistitelného, lidoví tvůrci dechových nástrojů si nauku předávali většinou ústně a nesloužila jim k tomu literatura, proto si musí člověk na velkou část způsobu fungování zvuku dechových nástrojů přijít sám a zkoumat principy které pomáhají docílit rozdílných spekter zvuku. (Obr.3, Obr.4)

Proces tvorby

Ještě než jsem věděl, že se budu ve své diplomové práci zabývat dechovými hudebními objekty, už jsem cítil určitou fascinaci k výrobě dechových nástrojů.

Na začátku zimy jsem našel ulomenou bezovou větev. Všiml jsem si, že je dutá a vzpomněl jsem si, že mi někdo vyprávěl že z bezového dřeva se vyrábějí píšťalky. Rozhodl jsem se tedy vyrobit si z onoho kusu dřeva první píšťalu. Tu jsem sice vyrobil, ale moc dobře nehrála.

Na to, jak vyrobit dobrou funkční alikvótní flétnu jsem přišel neustálým opakováním procesu, eliminováním chyb a aplikováním osvědčených principů. Celý proces se přitom tehdy točil kolem bezového dřeva, s PVC trubkami nebo mědí jsem začal pracovat až později.

Když jsem přibližně věděl, jak funguje fyzika fléten, začal jsem se zabývat zdrojem tlaku který by mohl nahradit lidský dech. Ideálním řešením byly tlakové pumpy například na nafukování matrací. Tlaková pumpa mi umožnila poslat tlak i na velkou vzdálenost.

Tento způsob jsem jednou použil při instalaci v krajině, kdy jsem podél turistické cesty nainstaloval nášlapné pumpy, které byly napojeny na hadice a vedly tlak. Na druhém konci hadic byly připevněny alikvótní píšťaly, které byly schovány v dutinách stromů.

Když poté prošel člověk a úmyslně nebo omylem šlápl na pumpu, z dutiny ve stromě se ozývaly zvuky píšťal (Obr.0.5)

Tato instalace byla poté zásadním hybatelem v rozhodování, jakým směrem se vydat. Na této instalaci se mi líbil moment překvapení. V diplomové práci se již moc neobjevuje, nášlapné pumpičky jsou zcela viditelné.

Pozorovatel se může vědomě rozhodnout, zda pumpu stlačí či nikoliv. Ještě jsem přemýšlel nad automatizací hudebních objektů, proces zapojení člověka se mi však jeví jako daleko zajímavější jak pro autora tak pro pozorovatele a byla by škoda u tohoto díla nevyužít jeho interaktivitu.

4. POPIS DÍLA, TECHNOLOGICKÁ SPECIFIKA

Hudební objekt I a II

Prvními dvěma objekty jsou tlakové trojpišťaly, které byly vytvořeny na začátku semestru. Pišťaly mají stejný průměr avšak různé délky které vytvářejí vzájemný souzvuk, jsou vytvořeny z PVC trubek.

PVC trubky jsem použil kvůli jejich akustickému potenciálu a cenové dostupnosti materiálu. Trubice jsou spojeny sochařskou hlinou. Jedná se o kulatou dutinu do které jsou trubky vloženy, což způsobuje rovnoměrné rozložení tlaku do všech tří trubic.

Do hliněné koule je poté dalším otvorem přiváděn tlak vzduchu pomocí pumpy. Hlínu jsem použil intuitivně protože mi poskytovala dobré možnosti spojení trubek, zároveň slouží jako stojan.

Hudební objekt III

Tento hrající objekt se skládá z jedné trubice se zvukem připomínajícím klarinet. Je ukotvena k podstavci, který jsem našel vyhozený v kontejneru za školou, nejspíš se jednalo o nějaký polotovar z designérského ateliéru. Objekt je napojen na pumpu a vydává jeden plynulý zvuk.

Hudební objekt IV

Dalším objektem je závěsná instalace, propojení trubek které svými tóny připomínají slovenské lidové nástroje, Fujary (Obr.5,6) Fujary a jejich hudba jsou zapsány v seznamu nemotného kulturního dědictví lidstva UNESCO.

Hudební objekty mají stejné parametry, jsou však vyrobeny z PVC trubek které jsem našel vyhozené v kontejneru za školou. Jednotlivé trubice jsou propojeny instalatérskými kolenami, které se používají při stavbě.

Do objektu je přiváděn tlak vzduchu, který rovnoměrně putuje do trubic. Trubice mají stejný průměr a jiné délky díky kterým vytváří jednotný, harmonický akord.

Hudební objekt je závěsný a lze k němu posílat tlak vzduchu na velkou vzdálenost.

Hudební objekt V

Dalším objektem v sérii mé diplomové práce je hudební objekt s názvem "Kaktus".(Obr.7,8) Je též vyroben z trubek PVC. Je to objekt vydávající polyfonní zvuky, z objektu vedou 3 hadice napojené na nášlapné pumpy, uvnitř konstrukce se hadice rozdělují na 6 a vedou k jednotlivým částem vydávajících zvuk. Tento zvuk je buď klasický zvuk píšťaly nebo zvuk připomínající zvuk klarinetu. Jedna tlaková pumpa většinou rozehraje 2 instrumenty.

Hudební objekt VI

Když jsem vytvořil další z PVC objektů, napadlo mne vyzkoušet i jiné druhy materiálu, se kterým se pracuje v rámci stavitelství. Z technologického i estetického hlediska mne nejvíce zaujaly měděné trubice které se používají v topenářství.

Líbila se mi možnost skládání jednotlivých komponentů dohromady, stejně jako u trubek PVC, variace kolen a spojů je v rámci mědi rozmanitější.

Zamlouvá se mi estetika materiálu i možnost jednoduše a kompaktně měnit tvary objektů.

Objekt je zasazen do stavebnického kýble na míchání betonu a zasypán pískem. Kýbl slouží k podpoře estetiky z prostředí stavby, zároveň jako květináč k umocnění dojmu organičnosti měděného objektu. (Obr.9,10)

Hudební objekt VII

Tento objekt je vytvořen ze dvou delších měděných trubek. Jedna trubice se rozvětjuje do 3 nástrojů a je do ní zaveden tlak, který objekt rozezní. (Obr.11,12,13) Druhá trubice je zasazena v objektu a nemá zvukový účel, slouží pouze k estetickému doplnění hrající trubice.

Tyto trubice jsem povrchově upravil, jedná se o oxidaci mědi amoniakem. Oxidace způsobí na pohled velmi zajímavou strukturu v modrých a zelených odstínech. Oxidace dodává trubicím starobný vzhled, struktura je zároveň podobná lišejníkům objevujících se na stromech v krajině.

Tvar objektu

Tvary objektů mají svou skladbou kopírovat principy, které používají stromy a rostliny při svém růstu, tzv. větvení. Přesto, že jsou objekty tvořeny z materiálů používaných při stavbě, svým tvarem i usazením vytváří pocit organičnosti. To je společně se zvukem fujar princip, díky kterému se vytváří dojem krajiny ve vnitřním prostoru. Způsob přenesení krajiny do vnitřního prostoru není ztvárněn přírodními materiály nýbrž tvarem objektů a zvukem.

5. PŘÍNOS PRÁCE PRO DANÝ OBOR

Na výtvarném poli sleduji jisté společné rysy mých vrstevníků. Samotnou práci tak neberu jako ohraničený výtvarný proces nezávislý na svém okolí, naopak. To, že jsou tyto podobnosti (ať už méně nebo více) viditelně vytvářeny je znakem, který nemusí být samostatně viditelný.

V rámci výtvarného umění však dokáže nést výpovědi a podobnosti které si individuální tvůrce nemusí uvědomovat, jsou však v dílech obsaženy a tvoří obraz nahlížení na výtvarnou scénu i svět samotný. Samotné dílo je i poté bráno jako fragment doby a poté slouží jako prostředek vhledu do doby ve které bylo vytvářeno. Umělce tedy do jisté míry vnímám jako médium, které do sebe vpouští vjemy a informace a poté je tvůrčím způsobem zpracovává.

I to, že jsem jedním tvůrců je pro samotné výtvarné pole přínosem, protože jsem jedním z těch, kdo tyto vjemy zpracovává a právě výsledná umělecká práce může být nositelem těchto neustále se měnících podobností.

V mém díle je patrná fascinace akustickým potenciálem předmětů, které se pro svůj primární účel používají ve stavebnictví. Propojením zvuku, stavebních materiálů, organických tvarů a nadsázky vznikají originální objekty, které v sobě mohou nést principy inspirující k podobnému smýšlení v rámci kombinování tvaru, materiálu a interaktivity.

6. RESUMÉ

The topic of my thesis is: CESTA. It is an artwork in the DEPO2015 that creates sounds, a series of several brass musical instruments that everyone can play. Instruments are creating melodies that are created by pushing air pumps connected to the instruments. This work is a summary of my research and experimentation with brass instruments.

7. SEZNAM PŘÍLOH

Obr. č. 0,5

Instalace nášlapných hracích objektů v krajině.....13

Obr. č. 1

Série zvukových objektů14

Obr. č. 2,3,4

Přípravné kresby 15,16

Obr. č. 5,6

Závěsný hudební objekt 17

Obr. č. 7,8

Kaktus18,19

Obr. 9,10

Měděný hudební objekt 20,21

Obr. Č.11,12,13,14

Oxidovaný hudební měděný objekt22,23,24

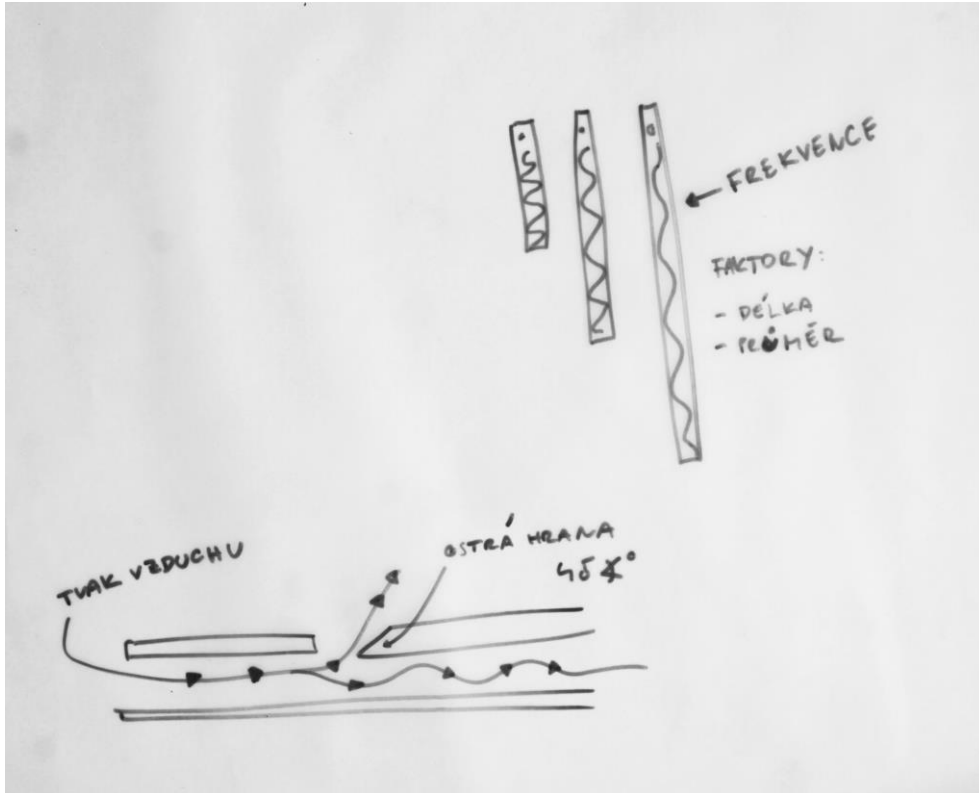
Obr. 0.5

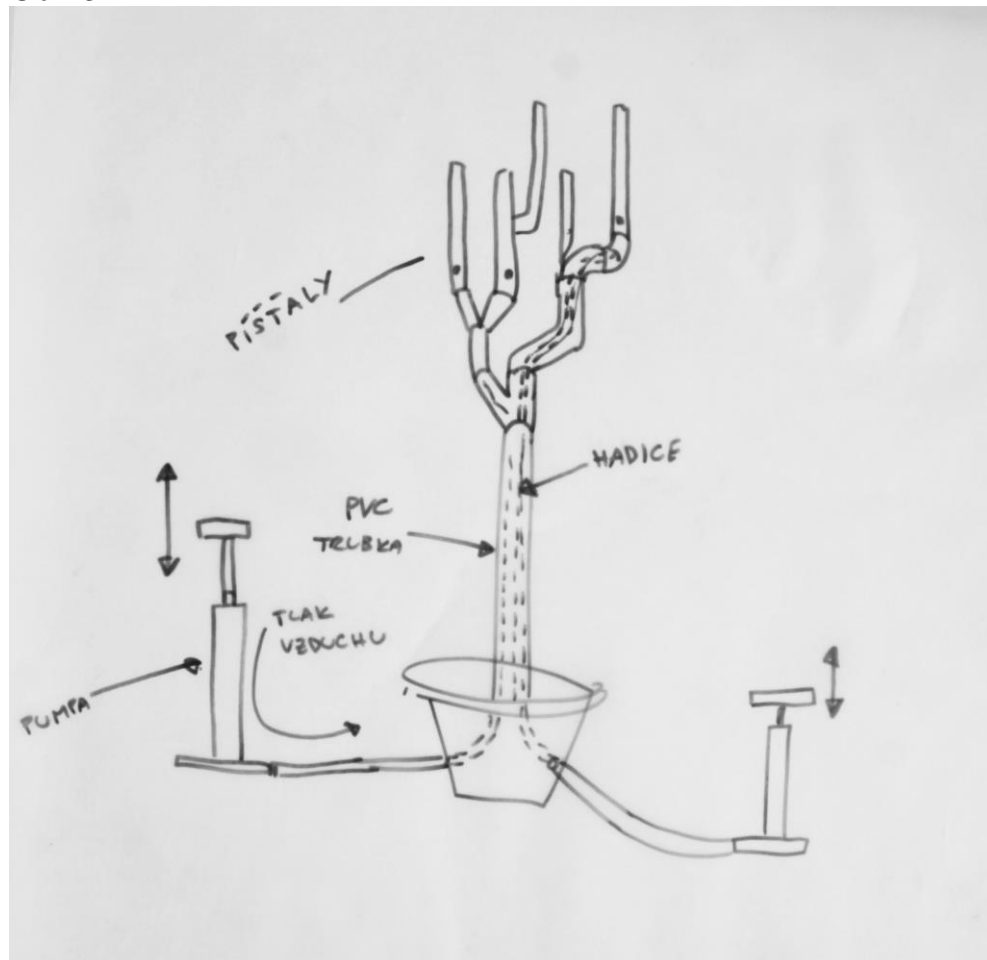
Obr..1

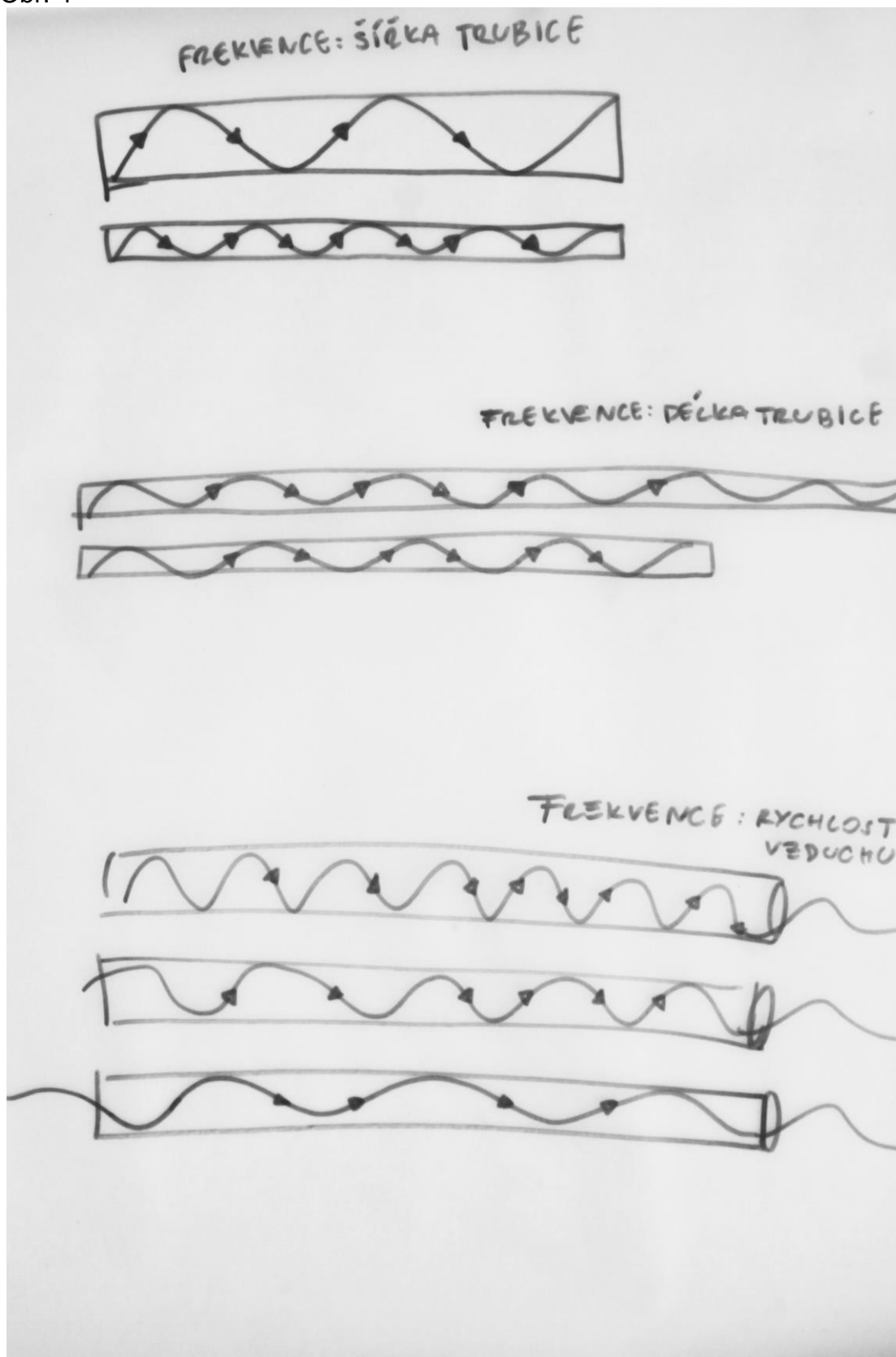
Obr.2

Obr. 3

Obr. 4

Obr.5

Obr.6

Obr. 7

Obr.8

Obr.9

Obr.10

Obr. 11

Obr. 12

Obr. 13

Obr. 14

